

S p r a w o z d a n i e

komisyi prawniczej o petycyi gminy Jagielnicy względem utworzenia nowego Sądu powiatowego w miasteczku Jagielnicy w powiecie Czortkowskim.

Wysoki Sejmie!

Sprawa utworzenia nowego Sądu powiatowego w Jagielnicy, jest w związku ze sprawą reaktywowania zniesionego Sądu powiatowego w Jazłowcu, a komisya prawnicza przedłożyła w tym względzie swoją opinię i wnioski już sprawozdaniem z dnia 8. maja 1893 L. 984.

Sprawozdanie to spadło atoli z porządku dziennego obrad sejmowych, brzmiało zaś jak następuje:

„Sąd powiatowy w Jazłowcu został na skutek uchwały sejmowej z dnia 29. maja 1875, w roku 1880 zniesiony, a dotyczące miejscowości przydzielono w części do nowo utworzonych sądów powiatowych w Złotym-Potoku i w Tłustem, w części do sądów powiatowych w Buczaczu i Czortkowie.

Już w roku 1886 wniosła gmina Jazłowiec petycję o reaktywowanie Sądu powiatowego w Jazłowcu, która atoli pozostała bez skutku.

W roku 1889 ponowiła gmina Jazłowiec tę petycję, a Wydział krajowy po przeprowadzeniu dochodzeń i po zasięgnięciu opinii Rad powiatowych, i e. k. wyższego Sądu krajowego, przedkłada obecnie wniosek na reaktywowanie Sądu powiatowego w Jazłowcu, do którego proponuje przyłączyć:

a) z okręgu Sądu powiatowego w Buczaczu miejscowości: Browary, Duliby, Jazłowiec, Nowosiółki Jazłowieckie, Przedmieście, Pomorce, Rzepińce, Zaleszczyki małe, Żnibrody;

b) z okręgu Sądu powiatowego w Tłustem i Starostwa Zaleszczyckiego miejscowości: Bereniany, Chmielowa, Drohiczówka, Latacz, Świerżkowce;

c) z okręgu Sądu powiatowego i Starostwa w Czortkowie miejscowości: Bazar, Krzywońka i Pauszówka; — razem 17 gmin z ludnością 19.673 mieszkańców.

C. k. wyższy Sąd krajowy oświadczył się zarówno za reaktywaniem Sądu powiatowego w Jazłowcu, z tą jedynie zmianą, że pominął miejscowości Pomorce i Rzepińce, poczem jazłowiecki okręg sądowy, złożony wedle opinii e. k. wyższego Sądu krajowego, obejmowałby 15. miejscowości z ludnością 17.299 mieszkańców.

Okoliczność, że sąd powiatowy w Jazłowcu przed 12. laty, właśnie na skutek uchwał sejmowych został zniesiony, wymaga absolutnie przekonujących powodów, żeby uzasadnić zmianę opinii dawniejszej, na opinię wprost przeciwną.

O potrzebie, a choćby tylko o pożyteczności proponowanych zmian w jurysdykcji sądowej, decydują w pierwszej linii objawione życzenia stron, bezpośrednio tutaj interesowanych.

Tymczasem tylko 8 gmin i obszarów dworskich z buczackiego okręgu sądowego (Browary, Duliby, Jazłowiec, Nowosiółki Jazłowieckie, Przedmieście, Pomorce, Zaleszczyki małe, Żnibrody), tylko dwie gminy i dwa obszary dworskie z okręgu sądowego Tłuste (Bereniany i Świerżkowce), oświadczają się zgodnie za reaktywowaniem Sądu powiatowego w Jazłowcu i za przydzieleniem do tego Sądu.

Natomiast nie życzą sobie tego gmina Rzepińce z powiatu buczackiego, gminy i obszary dworskie Bazar, Krzywołuca i Pauszówka z powiatu Czortkowskiego.

Gmina Chmielowa z okręgu sądowego Tłuste, zgadza się na przyłączenie do Sądu powiatowego w Jazłowcu tylko pod warunkiem pozostania nadal przy Starostwie w Zaleszczykach, obszary zaś dworskie Chmielowa, Drohiczówka i Latacz protestują w ogóle przeciw wszelkim zmianom w teraźniejszej jurysdykcji sądowej.

Ostatecznie także Rady powiatowe w Czortkowie i Zaleszczykach oświadczyły się stanowczo przeciw zamierzonym zmianom, a Rada powiatowa w Zaleszczykach jedynie na wydzielenie miejscowości Bereniany i Świerżkowce z okręgu Sądu Tłusteńskiego się zgadza.

Opór Rad powiatowych w Czortkowie i Zaleszczykach jest dostatecznie uzasadniony powodami finansów autonomicznych przez wzgląd na zmniejszenie się obszarów, które już obecnie do mniejszych w kraju się liczą, a na skutek proponowanych zmian spadną w Czortkowie na 60.386 mieszkańców, a w Zaleszczykach na 67.486 mieszkańców, gdy natomiast terytorium Starostwa Buczackiego podniosłoby się do wyjątkowo wysokiej liczby 122.628 mieszkańców, ze czterema sądami powiatowymi.

Zupełnie uzasadnioną jest także opozycja gmin i obszarów dworskich Bazar, Krzywołuca i Pauszówka, bo takowe mają w Czortkowie oprócz sądu powiatowego, jeszcze Starostwo i powiatową Dyrekcyę skarbu, a będą też tam miały Sąd obwodowy, co bardzo zaważy wobec przygotowujących się zmian w prawodawstwie cywilnem i karnem.

Łatwem też pojąć, że gmina Rzepińce, mając w Buczaczu oprócz Sądu powiatowego także Starostwo, nie życzy sobie przydzielenia do Sądu w Jazłowcu.

Wreszcie także opozycja obszarów dworskich Chmielowa, Drohiczówka i Latacz nie jest bez podstaw, i właśnie ta opozycja nasuwa wątpliwości, czy też gminy Chmielowa, Drohiczówka, i Latacz, które się za reaktywowaniem Sądu Jazłowieckiego oświadczyły, zastanowiły się nad tem, że na skutek przydzielenia do Jazłowca, podpadną jurysdykcji Sądu obwodowego w Stanisławowie i tracą stanowczo pretensyę, należeć w swoim czasie do Sądu obwodowego w Czortkowie.

Owóż położenie jest takie, że projekt Wydziału krajowego na utworzenie Sądu powiatowego w Jazłowcu dla 17-stu miejscowości z 19.673 mieszkańców, tylko dla 10-ciu miejscowości z populacją 10.127 mieszkańców, przedstawia niewątpliwą pożyteczność — dla reszty miejscowości zaś z ludnością 9.401 mieszkańców, zatem prawie dla połowy mieszkańców proponowanego okręgu sądowego, przedstawia ten projekt wartość w ogóle wątpliwą, a we względzie przeważnej części mieszkańców (Rzepińce, Bazar, Krzywołuca i Pauszówka) jest ten projekt absolutnie nie do przyjęcia.

Uwagi powyższe załatwiają w gruncie rzeczy wniosek na reaktywowanie sądu powiatowego w Jazłowcu, jasnym jest bowiem, że dla 10.727 mieszkańców utworzenia nowego Sądu proponować niepodobnem, już dla tego, że Sąd taki nie znalazłby potrzebnego zatrudnienia.

Atoli w międzyczasie poruszona została kwestya utworzenia nowego Sądu powiatowego w Jagielnicy, miasteczku należącym do okręgu Sądu powiatowego w Czortkowie, a Wysoki Sejm poruczył już uchwałą z dnia 8. b. zbadanie tej sprawy Wydziałowi krajowemu.

Utworzenie nowego Sądu powiatowego w Jagielnicy mogłoby stanowczo wpłynąć na zmniejszenie agend Sądów powiatowych w Czortkowie i Tłustem, a właśnie względ ten ostatni wpły-

nał jak się zdaje przeważnie, że Wydział krajowy zaproponował reaktywowanie Sądu powiatowego w Jazłowcu.

Obie te sprawy są przeto w ścisłym związku między sobą.

W ślad uwag powyższych wnosi komisya prawnicza:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm zwraca Wydziałowi krajowemu sprawozdanie tegoż z dnia 5. sierpnia 1892 roku L. 29.817/92 z poleceniem:

1) sprawę reaktywowania Sądu powiatowego w Jazłowcu połączyć ze sprawą utworzenia nowego Sądu powiatowego w Jagielnicy;

2) zarządzić pouczenie gmin i obszarów dworskich w Berenianach, Chmielowie, Drohiczówce, Lataczu i Świerzkowcach w tym kierunku, że w skutek przydzielenia do Sądu powiatowego w Jazłowcu, podpadną jurysdykcyi Sądu obwodowego w Stanisławowie, a tem samem nie będą już mogły w niedługim może już czasie należeć do przyszłego Sądu obwodowego w Czortkowie, poczem dopiero na podstawie pouczenia takowego zażądać od gmin i obszarów dworskich właśnie wymienionych oświadczenia się, czy sobie życzą przydzielenia do Sądu powiatowego w Jazłowcu, lub też w terażniejszym związku jurysdykcyi sądowej pozostać pragną;

3) na podstawie uzupełnienia takowego w kwestyi reaktywowania Sądu powiatowego w Jazłowcu, i w miarę wyników dochodzeń w sprawie utworzenia nowego Sądu powiatowego w Jagielnicy, przedłożyć Sejmowi odpowiednie wnioski na najbliższej sesyi sejmowej.

Ponieważ Wydział krajowy w międzyczasie w ślad powyższych wniosków komisyi prawniczej wskazane niemi dochodzenia już wdrożył, przeto komisya prawnicza ogranicza się obecnie do wniosku następującego.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, żeby przyspieszył będące w toku dochodzenia w sprawie reaktywowania Sądu powiatowego w Jazłowcu, i w połączonej z tem sprawie utworzenia nowego Sądu powiatowego w Jagielnicy, a potem, w miarę wyników tych dochodzeń przedłożył odpowiednie wnioski na najbliższej sesyi sejmowej.

Lwów 21. Stycznia 1895.

Przewodniczący:

Zoll w. r.

Sprawozdawca:

Krynicki w. r.

